

ЕТИМОЛОГІЯ ПРАВОВОЇ КАТЕГОРІЇ «ДЕРЖАВНІ ГАРАНТІЇ»

Сорока Л. В.

*доктор юридичних наук, доцент,
завідувач відділу аспірантури*

*Науково-дослідного інституту публічного права
м. Київ, Україна*

В юридичній літературі не існує єдиного підходу до розуміння терміна «гарантія». Звідси, через неоднозначність тлумачення терміна «гарантія», виникають розбіжності у його розумінні на науково-доктринальному рівні. Так, в юридичній літературі зустрічаються різні ознаки, які покладаються в основу поняття гарантії. Науковці визначають гарантію як «умови», «засоби», «фактори», «заходи», «обов'язки держави», «механізм» тощо. Гарантія вельми об'ємне соціально-політичне та юридичне явище, яке використовується в багатьох галузях юридичної, соціологічної, філософської, політологічної, економічної та інших наук [1, с. 79–80]. Тлумачний словник української мови визначає поняття «гарантія» як поруку в чомусь, забезпечення чого-небудь; умови, що забезпечують успіх чого-небудь [2, с. 29]. В основі найбільш поширених визначень загального поняття гарантії лежить методологічне розуміння, що гарантії – це певні засоби забезпечення фактичної можливості користуватися правами й свободами [3, с. 71]. Тобто за допомогою гарантії держава створює всі умови для того, щоб людина могла користуватися своїми правами та свободами [1, с. 79–80].

Таким чином, гарантії – це підкріплені нормами права належні умови для забезпечення певних суспільних відносин.

Аналізуючи закордонне законодавство, Є. Васильєва визначила, що гарантія (portefori, Garantie, idemnity) – це договірне зобов'язання, що має самостійний характер, відповідно до якого зобов'язана особа гарантує кредиторів захист від збитків при настанні певних умов (наприклад, при неплатоспроможності боржника)» [4, с. 307]. Своєю чергою О. Кулініч гарантію розглядає як певне явище, яке забезпечує досягнення конкретного позитивного результату, а саме реалізацію права на освіту громадянами. Гарантія містить дві невід'ємні складові: вона реалізує та захищає. Тому сьогодні актуальним є вироблення таких теоретичних юридичних засобів й умов, які на практиці були б максимально реалізованими та захищеними [1, с. 79–80].

Власне юридичними гарантіями ті чи інші «засоби й способи» стають лише через юридичну форму, через їхнє закріплення в нормах

права. Сам термін «юридичні гарантії» вказує на їхню нормативно-правову основу. Натомість забезпечення гарантованості полягає передусім у здійсненні прав та виконанні обов'язків, які передбачені в чинних правових нормах. Загальновідомо, що норма сама по собі не може викликати певні правові результати, останні досягаються за допомогою правової діяльності. Під діяльністю необхідно розуміти здійснення суб'єктивних прав і виконання юридичних обов'язків, покладених нормою права на відповідних суб'єктів трудових правовідносин [5, с. 144]. З огляду на це, С. Шило вважає за доцільне виділити у структурі юридичних гарантій законності два елементи: правові норми й діяльність суб'єктів. Так, норма права встановлює для суб'єкта правовідносин конкретні обов'язки, виконання яких (тобто діяльність цього суб'єкта) забезпечуватиме реалізацію прав іншого суб'єкта. Закон же виступає юридичною підставою правової діяльності, а юридична діяльність є засобом виконання закону [6, с. 290].

Враховуючи вищевикладене, можна визначити, що під державними гарантіями слід розуміти правила, які сформовані нормативно-правовими актами в цілісну, взаємозалежну систему, що встановлює певний порядок визначення відповідності встановленим критеріям.

Література:

1. Кулініч О. О. Гарантії конституційного права на освіту: поняття та ознаки. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, 2014. № 1. С. 78–84.
2. Білодід І. К. Словник української мови: в 11 томах. Том 2. Наукова думка, 1970–1980.
3. Волкова В. В. К вопросу о понятии гарантий в праве. Вестник Московского ун-та МВД России, 2008. № 6. С. 71–73.
4. Васильева Е. А. Гражданское и торговое право капиталистических государств : учеб. Москва : Международные отношения, 1993. 560 с.
5. Гіда Є. О., Білозьоров Є. В., Завальний А. М. та ін. Теорія держави та права : підручник. Мін-во освіти і науки України, молоді та спорту; НАБС; Київ : Видавець О. С. Ліпкан, 2011. 575 с.
6. Шило С. М. Поняття та зміст правових гарантій законності в сфері адміністративної діяльності міліції. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка, 2013. Вип. 4. С. 283–292.